

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Επιμέλεια: Βασίλης Σωτηρόπουλος

Δικηγόρος, Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Νομικής Αθηνών

9 και 9Α Συντάγματος, 8 ΕΣΔΑ, 7 και 8 ΧΘΔΕΕ, Οδηγία 95/46/ΕΚ, ν. 2472/1997, Οδηγία ΑΠΔΠΧ 1122/2000

Κάμερες διαχείρισης της κυκλοφορίας.

Κάμερες διαχείρισης της κυκλοφορίας (Σύστημα C4I). Η Αρχή επιτρέπει, υπό όρους, την εξακολούθηση της λειτουργίας του κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης για την διαχείριση της κυκλοφορίας οχημάτων στο κεντρικό συγκοινωνιακό δίκτυο της Αττικής, μέχρι τις 24.5.2006. Αποκλείει την συλλογή δεδομένων για σκοπούς αντεγκληματικής πολιτικής και προσδιορίζει ποιες κάμερες πρέπει να αφαιρεθούν, ως ασύμβατες με το σκοπό διαχείρισης της κυκλοφορίας.

ΑΠΔΠΧ 58/2005

(Σύνθεση: Δ. Γουργουράκης, Σ. Λύτρας, Α. Παπαχρίστου, Σ. Σαρηβαλάσης, Α. Παπανεοφύτου, εισηγητές: Γ. Πάντζιου, Χ. Πολίτης, βοηθός εισηγητής: Φ. Μίτλεττον)

Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης - Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας - Διεύθυνση Ασφάλειας Ολυμπιακών Αγώνων (ΔΑΟΑ) με το με αρ. πρωτ. ΑΠ 62/24.5.2005 έγγραφό του ζητεί από την Αρχή την παράταση του χρόνου της λειτουργίας του κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης που χρησιμοποιείται για τον σκοπό της διαχείρισης της κυκλοφορίας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην απόφαση αρ. 63/2004 της Αρχής, που έληξε την 18.5.2005.

Ως πρωτογενής σκοπός επεξεργασίας δηλώνεται η διαχείριση της κυκλοφορίας, στην οποία περιλαμβάνονται:

- (α) η ρύθμιση της κυκλοφορίας πεζών και οχημάτων,
- (β) η βεβαίωση σοβαρών - επικίνδυνων τροχαίων παραβάσεων και
- (γ) η διαχείριση σοβαρών τροχαίων ατυχημάτων

Υποβάλλει επίσης το Υπουργείο αίτημα επέκτασης του σκοπού επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων που λαμβάνονται από το σύστημα. Ως δευτερογενής σκοπός επεξεργασίας δηλώνεται η προστασία προσώπων και αγαθών, στην οποία περιλαμβάνονται:

α) η ειδική πρόληψη και εξιχνίαση σοβαρών αξιόποινων πράξεων, με αναφορά στη δυνατότητα χρήσης του συστήματος κατά τη διάρκεια συγκεντρώσεων ή συναθροίσεων,

- β) η διαχείριση σοβαρών περιστατικών ασφάλειας και κρίσεων,

- γ) η προστασία επισήμων προσώπων κατά τις μετακινήσεις τους,
- δ) η προστασία ευπαθών στόχων (δημοσίων κτιρίων, πρεσβειών κλπ.), χωρίς αυτά να προσδιορίζονται ειδικότερα και συγκεκριμένα
- ε) ο συντονισμός και έλεγχος του προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του και
- στ) η καταγραφή και διαβίβαση στις αρμόδιες αστυνομικές, εισαγγελικές και δικαστικές αρχές δεδομένων σε περίπτωση θανατηφόρων τροχαίων ατυχημάτων και τροχαίων ατυχημάτων με εγκατάλειψη, καθώς και σε περίπτωση σοβαρών εγκληματικών αξιόποινων πράξεων.

Το ΥΔΤ ζητεί επίσης διεύρυνση του αριθμού των χρηστών του συστήματος ώστε να υπάρχει η δυνατότητα (α) απευθείας λήψης και επεξεργασίας της εικόνας εκτός του ΘΕΠΕΚ και από τα Κέντρα Επιχειρήσεων της ΓΑΔΑ και της Γενικής Διεύθυνσης Ασφάλειας Επισήμων/Υπηρεσίας Προστασίας Επισήμων, του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας και (β) παράλληλης διασύνδεσης του συστήματος με τα Κέντρα Επιχειρήσεων του Πυροσβεστικού και του Λιμενικού Σώματος, χωρίς δυνατότητα χειρισμού των μηχανημάτων λήψης από τα τελευταία αυτά κέντρα.

Ακόμη ζητείται η δυνατότητα προσωρινής άρσης της απαγόρευσης που αφορά την αλλαγή της οπτικής γωνίας λήψης και την απόκρυψη εικόνας της εισόδου ή του εσωτερικού κατοικιών σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης και κατόπιν ειδικής αδειάς της Αρχής.

Το ΥΔΤ ισχυρίζεται ότι τα παραπάνω είναι απολύτως αναγκαία για λόγους δημοσίου συμφέροντος που συνίστανται, πέραν της διαχείρισης της κυκλοφορίας οχημάτων και πεζών, στην προστασία της ασφάλειας των πολιτών.

Υπεύθυνος επεξεργασίας των δεδομένων είναι το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης/Ελληνική Αστυνομία και ειδικότερα οι επιμέρους υπηρεσίες για τις οποίες ζητείται δυνατότητα απευθείας λήψης και επεξεργασίας της εικόνας. Το κύκλωμα αποτελείται από 293 μηχανήματα λήψης εικόνας και ήχου (κάμερες) που είναι ενσωματωμένα στο σύστημα C4I και 49 μηχανήματα που προϋπήρχαν της εγκατάστασης του πιο πάνω συστήματος. Η βάση δεδομένων και ο εξοπλισμός, που υποστηρίζει την επεξεργασία, θα τηρείται στο ΘΕΠΕΚ της Δ/σης Τροχαίας Αττικής. Τα δεδομένα θα τηρούνται για επτά ημέρες, μετά την παρέλευση των οποίων τα στοιχεία θα παύουν να υφίστανται.

Μετά από εξέταση όλων των παραπάνω στοιχείων και αφού έλαβε υπ' όψιν τα πρακτικά που είχαν τηρηθεί κατά τις συνεδριάσεις της Αρχής της 16.6.2005, 24.6.2005, 29.6.2005 και 13.7.2005 που αφορούσαν το κρινόμενο ζήτημα και ειδικότερα τις απόψεις τις οποίες ανέπτυξαν ενώπιον της Αρχής οι εκπρόσωποι του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Η Αρχή έλαβε υπ' όψιν:

- Το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου που αναφέρεται στο δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, το οποίο ορίζει τα εξής: «1. Παν πρόσωπον δικαιούται εις τον σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του. 2. Δεν επιτρέπεται να υπάρξη επέμβασις δημοσίας αρχής εν τη ασκήσει του δικαιώματος τούτου, εκτός εάν η επέμβασις αύτη προβλέπεται υπό του νόμου και αποτελεί μέτρον το οποίον, εις μίαν δημοκρατικήν κοινωνίαν είναι αναγκαίον δια την εθνικήν ασφάλειαν, την δημοσίαν ασφάλειαν, την οικονομικήν ευημερίαν της χώρας, την προάσπισιν της τάξεως και την πρόληψιν ποινικών παραβάσεων, την προστασίαν της υγείας ή της ηθικής, ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων».
- Τη Σύμβαση 108/1981 του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των ατόμων από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.
- Τα άρθρα 7 (σεβασμός της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) και 8 (προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα) του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τα οποία ορίζονται αντίστοιχα ότι «κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και των επικοινωνιών του» και «κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν. Η επεξεργασία αυτών των δεδομένων πρέπει να γίνεται νομίμως, για καθορισμένους σκοπούς και με βάση τη συγκατάθεση του ενδιαφερομένου ή για άλλους θεμιτούς λόγους που προβλέπονται από τον νόμο».
- Την Οδηγία 95/46/EK της 24^{ης} Οκτωβρίου 1995 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.
- Τα άρθρα 9 και 9^A του Συντάγματος, τα οποία ορίζουν αντίστοιχα ότι «η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του καθενός είναι απαραβίαστη» και ότι «καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων, όπως νόμος ορίζει. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται από ανεξάρτητη αρχή, που συγκροτείται και λειτουργεί, όπως νόμος ορίζει».
- Τον ν. 2472/97 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Από τον συνδυασμό των διατάξεων αυτών προκύπτει ότι η επεξεργασία δεδομένων μέσω κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης συνιστά επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η οποία υπόκειται στις ρυθμίσεις που

αναφέρονται στις πιο πάνω διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, του ελληνικού συντάγματος και του ειδικού νόμου της Αρχής. Η Αρχή με την οδηγία 1122/2000 καθώς και η Ομάδα προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που έχει συσταθεί βάσει του άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/EK (Ομάδα του άρθρου 29), με την γνωμοδότηση 4/2004, έχουν ορίσει τις γενικές προϋποθέσεις εγκατάστασης και λειτουργίας κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης σε δημόσιους χώρους. Ειδικότερα, με τις αποφάσεις αρ. 28/2004 και 63/2004 η Αρχή είχε επιτρέψει τη λειτουργία του συστήματος που αναφέρεται στην υπό κρίσιν αίτηση και το οποίο είχε χρησιμοποιηθεί για την ασφάλεια των Ολυμπιακών Αγώνων, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

2. Με την υπό κρίσιν αίτηση ζητείται αφενός μεν η παράταση της λειτουργίας του συστήματος για τον σκοπό της ρύθμισης της κυκλοφορίας, αφετέρου δε η διεύρυνση του σκοπού της επεξεργασίας των δεδομένων που λαμβάνονται μέσω του συστήματος για την προστασία προσώπων και αγαθών. Όπως προκύπτει από την αίτηση, επιδίωξη του υπεύθυνου επεξεργασίας είναι η εγκατάσταση ενός γενικού συστήματος ηλεκτρονικής εποπτείας που θα καλύπτει, πέραν της ρύθμισης της κυκλοφορίας, όλες τις δυνατές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στους δημόσιους χώρους όπου έχουν εγκατασταθεί οι μηχανές λήψης (κυκλοφορία οχημάτων και πεζών, μετακινήσεις επίσημων προσώπων, πορείες και συγκεντρώσεις, περιπολία αστυνομικών οργάνων κλπ.). Επίσης θα καλύπτονται όσον το δυνατόν περισσότεροι στόχοι (οδικό δίκτυο, πλατείες, πάρκα, δημόσια κτίρια, πρεσβείες κλπ.). Με τη διεύρυνση αυτή το ΥΔΤ αποσκοπεί, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην υπό κρίσιν αίτηση, να καταστεί το σύστημα ηλεκτρονικής εποπτείας όσο το δυνατόν περισσότερο αποτελεσματικό σε σχέση με τον απώτερο στόχο της πρόληψης και καταπολέμησης ενδεχόμενων εγκληματικών και τρομοκρατικών ενεργειών.

3. Για τον λόγο αυτό η νομιμότητα της λειτουργίας του συστήματος, πρέπει να εξετασθεί το μεν ως προς το πρωτογενές αίτημα της ρύθμισης της κυκλοφορίας το δε ως προς το δευτερογενές αίτημα επεκτάσεως του σκοπού της επεξεργασίας.

Α. Ως προς το πρωτογενές αίτημα, η Αρχή στο άρθρο 1 της οδηγίας 1122/2000 είχε κρίνει ότι η λήψη και επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης, που λειτουργεί μονίμως, συνεχώς ή κατά τακτά χρονικά διαστήματα, δεν επιτρέπεται, διότι προσβάλλει την προσωπικότητα και την ιδιωτική ζωή του ατόμου. Κατ' εξαίρεση, τέτοιου είδους λήψη και επεξεργασία είναι νόμιμη, χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου, υπό τις προϋποθέσεις του ν. 2472/1997, εφόσον, εκτός των άλλων, αφορά και τη ρύθμιση της κυκλοφορίας. Παρέκκλιση από τον κανόνα αυτόν μπορεί να αναγνωρίζεται, υπό αυστηρές θεσμικές εγγυήσεις, μόνο σε ειδικές περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.

Υπό το φως των ανωτέρω η λειτουργία του συστήματος πληροί τις απαιτούμενες από τον νόμο προϋποθέσεις αναλογικότητας σε σχέση με τον πρωτογενή σκοπό, δηλαδή τη διαχείριση της κυκλοφορίας και μόνον υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις υπό τις οποίες θα διασφαλίζεται ότι το σύστημα δεν χρησιμοποιείται για άλλο σκοπό και δεν γίνεται χρήση από υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας άλλες από αυτές που έχουν επιφορτισθεί νομίμως με τη διαχείριση της κυκλοφορίας των οχημάτων.

Συνεπώς η Αρχή πρέπει να επιτρέψει τη λειτουργία του συστήματος για τον πρωτογενή σκοπό της διαχείρισης της κυκλοφορίας για το αιτούμενο χρονικό διάστημα, ήτοι μέχρι την 24.5.2006, υπό τις προϋποθέσεις της απόφασης αρ. 63/2004, όπως ειδικότερα αναφέρονται στο διατακτικό της παρούσας απόφασης.

Β. Ως προς το δευτερογενές αίτημα της επεκτάσεως του σκοπού της επεξεργασίας για την προστασία προσώπων και αγαθών, που συνδέεται με την προστασία της δημόσιας ασφάλειας, η Αρχή πρέπει να διερευνήσει αν οι επιπτώσεις από τη λειτουργία του συστήματος στα θεμελιώδη δικαιώματα προστασίας των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής είναι ή όχι αναγκαίες για την αποτελεσματική προστασία του δικαιώματος των πολιτών στην ασφάλεια. Δηλαδή η νομιμότητα λειτουργίας του συστήματος πρέπει να εξετασθεί βάσει της αρχής της αναλογικότητας σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς,

Από την εξέταση του φακέλου δεν μπορούν να συναχθούν στοιχεία από τα οποία να προκύπτει η αποτελεσματικότητα της λειτουργίας κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης σε δημόσιους χώρους σε σχέση με την πρόληψη ή την καταστολή πράξεων που βλάπτουν τη δημόσια ασφάλεια. Ενδεικτικά, το Υπουργείο Εσωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου (Home Office) έχει εκπονήσει ειδική επιστημονική μελέτη [*Home Office Research study 292, Martin Gill, Angela Spriggs, Assessing the impact of CCTV, Φεβρουάριος 2005*] τα αποτελέσματα της οποίας είναι ιδιαίτερος αποθαρρυντικά για την αποτελεσματικότητα των κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης σε σχέση με την ασφάλεια των πολιτών. Συγκεκριμένα η μελέτη έδειξε ότι στις περισσότερες περιοχές όπου υπήρχε εγκατεστημένο ηλεκτρονικό σύστημα παρακολούθησης, η εγκληματικότητα δεν μειώθηκε και ότι, όπου μειώθηκε, αυτό δεν είναι βέβαιο ότι οφειλόταν στην παρουσία καμερών. Η μελέτη έδειξε επίσης ότι οι κάτοικοι των περιοχών αυτών θεωρούσαν ότι η παρουσία των καμερών δεν τους έκανε να νοιώθουν ασφαλέστεροι. Σύμφωνα με τα πορίσματα της μελέτης, η τοποθέτηση κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης είναι αποτελεσματική σε σχέση με τη μείωση της εγκληματικότητας και την προστασία αγαθών σε μικρής κλίμακας φυλασσόμενους χώρους, όπως χώρους στάθμευσης, αποθήκες εμπορευμάτων κλπ. Αλλά δεν υπάρχουν ενδείξεις που να καταδεικνύουν ότι είναι αποτελεσματική σε μεγάλης κλίμακας χώρους, όπως είναι οι δημόσιοι χώροι.

Επίσης σε σχέση με τη λειτουργία κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης σε δημόσιους χώρους γενικώς το Μονομελές Πρωτοδικείο Πατρών έκρινε προσφάτως με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (απόφαση 2765/2005) ότι «η λειτουργία των καμερών προσβάλλει παράνομα το δικαίωμα της προσωπικότητας (...) των πολιτών, διότι τους θέτει υπό έλεγχο και αδικαιολόγητο περιορισμό της ελευθερίας τους, ως εκδήλωση της προσωπικότητάς τους και τους παρεμποδίζει στην ελεύθερη ανάπτυξη της κοινωνικής και πολιτικής δραστηριότητάς τους. Η αίσθηση του πολίτη ότι είναι πολύ πιθανό να βρίσκεται υπό παρακολούθηση σίγουρα επηρεάζει τη συμπεριφορά του κατά τρόπο αντιτιθέμενο σε βασικές αξιολογήσεις μίας δημοκρατικής εννόμου τάξεως. Επομένως η λειτουργία των επίμαχων καμερών συνιστά ανεπίτρεπτη προσβολή των συνταγματικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας του ατόμου (άρθρο 5 § 1 Σ), της ιδιωτικής ζωής (άρθρο 9 Σ) και της προστασίας του ατόμου από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση των προσωπικών του δεδομένων (άρθρο 9⁴ Σ)».

Ενόψει των διαπιστώσεων αυτών και του άρθρου 4 § 1 του ν. 2472/97, που ορίζει ότι «τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει (α) να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών και (β) να είναι συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται ενόψει των σκοπών της επεξεργασίας» (αρχή της αναλογικότητας) καθώς επίσης και της μη υπάρξεως μέχρι σήμερα, ειδικής, συγκεκριμένης και σημαντικής απειλής για τη δημόσια ασφάλεια και την έννομη τάξη, το αίτημα επεκτάσεως του σκοπού επεξεργασίας δεν είναι νόμιμο, γιατί με τον τρόπο αυτό επέρχεται σοβαρή και καθολική προσβολή των δικαιωμάτων των πολιτών χωρίς να επιτυγχάνεται ανάλογη αναβάθμιση του δικαιώματος των πολιτών στην ασφάλεια. Αυτό δεν αποκλείει το ενδεχόμενο, σε περίπτωση έκτακτης και ειδικής ανάγκης, να επιτραπεί η χρήση δεδομένων για άλλο σκοπό, αλλά μόνο μετά από ειδική άδεια της Αρχής, η οποία εκδίδεται κατόπιν υποβολής ειδικού και συγκεκριμένου αιτήματος του υπεύθυνου επεξεργασίας και υπό την προϋπόθεση ότι δεν θίγονται τα θεμελιώδη δικαιώματα των υποκειμένων.

Συνεπώς η Αρχή πρέπει να απορρίψει το δευτερογενές αίτημα της διεύρυνσης του σκοπού επεξεργασίας που αφορά την προστασία προσώπων και αγαθών και ως εκ τούτου παρέλκει η εξέταση των επιμέρους θεμάτων που τίθενται στην υπό κρίσιν αίτηση τα οποία συνδέονται με το αίτημα διεύρυνσης του σκοπού ενόψει του ότι το αίτημα αυτό απορρίπτεται.

Για τους λόγους αυτούς

1. Δέχεται εν μέρει την αίτηση.
2. Επιτρέπει την παράταση της λειτουργίας του συστήματος Κλειστού Κυκλώματος Τηλεόρασης που αποτελείται από 293 μηχανήματα λήψης εικόνας και

ήχου που λειτουργούν στο πλαίσιο του συστήματος C4I και 49 μηχανήματα που προϋπήρχαν της εγκατάστασης του συστήματος αυτού και είναι εγκατεστημένο στο οδικό δίκτυο του Νομού Αττικής, μέχρι την 24.5.2006, για τον σκοπό της διαχείρισης της κυκλοφορίας, υπό τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην απόφαση αρ. 63/2004 της Αρχής, ήτοι:

α) Η λειτουργία του συστήματος επιτρέπεται για τον σκοπό της διαχείρισης της κυκλοφορίας των οχημάτων. Απαγορεύεται η χρήση του συστήματος και η αξιοποίηση των δεδομένων, που συλλαμβάνονται μέσω του συστήματος και καταγράφονται σε αυτό, για οποιονδήποτε άλλο λόγο, εκτός της διαπίστωσης παραβατικών πράξεων κατά τη νόμιμη και σύμφωνα με τους όρους της παρούσης αποφάσεως λειτουργία του συστήματος.

β) Επιτρέπεται η λειτουργία εκείνων των καμερών, οι οποίες είναι εγκατεστημένες σε οδικούς άξονες μεγάλης κυκλοφορίας για την διαχείριση της οποίας είναι απαραίτητη η χρήση των καμερών. Απαγορεύεται η λειτουργία των καμερών που είναι εγκατεστημένες σε δρόμους περιορισμένης κυκλοφορίας, πλατείες, πάρκα, πεζόδρομους, και χώρους συνάθροισης πολιτών (π.χ. εισόδους θεάτρων) και οι κάμερες αυτές πρέπει να αφαιρεθούν.

Ειδικότερα, πρέπει να αφαιρεθούν οι παρακάτω κάμερες των οποίων η θέση, σύμφωνα με το χωροδιάγραμμα που υποβλήθηκε από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, δεν δικαιολογείται: Κάμερες με αρ. 133, 138, 149, 150, 151, 152, 158, 159, 161, 162, 163, 165, 170, 173, 176, 177, 178, 180, 181, 183, 186, 188, 189, 227, 231, 232, 233, 236, 274, 275, 283, 285, καθώς και όποια άλλη κάμερα εμπίπτει στην κατηγορία της προηγούμενης παραγράφου.

γ) Οι κάμερες θα πρέπει να λειτουργούν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην είναι δυνατή η λήψη και η καταγραφή εικόνων της εισόδου ή του εσωτερικού των κατοικιών. Ως εκ τούτου θα πρέπει οι κάμερες να ρυθμιστούν έτσι ώστε είτε να είναι σταθερές ή να επιτρέπεται η προβολή ορισμένων περιοχών μέσω καταλλήλων περιορισμών της οπτικής γωνίας, κλίσης και ζουμ.

δ) Απαγορεύεται η λήψη και η καταγραφή ήχου. Ως εκ τούτου, τα μικρόφωνα θα πρέπει να απομακρυνθούν από τους στύλους, στους οποίους έχουν τοποθετηθεί.

ε) Απαγορεύεται η λειτουργία των καμερών που είναι εγκατεστημένες σε διασταυρώσεις ή οδικούς άξονες όταν σε αυτούς έχει διακοπεί η κυκλοφορία των οχημάτων, π.χ. κατά τη διάρκεια εκδηλώσεων, διαδηλώσεων, κλπ.

στ) Το σύστημα θα πρέπει να παρακολουθείται και να ελέγχεται μόνον από το ΘΕΠΕΚ της Διεύθυνσης Τροχαίας, όπου θα τηρείται η βάση δεδομένων και ο εξοπλισμός, που υποστηρίζει την επεξεργασία, και δεν θα έχει πρόσβαση σε αυτό και δεν θα είναι διαθέσιμο σε οποιαδήποτε άλλη Υπηρεσία εκτός της Διεύθυνσης Τροχαίας.

ζ) Απαγορεύεται η διαβίβαση δεδομένων σε τρίτους.

η) Τα δεδομένα θα τηρούνται το πολύ για επτά ημέρες μετά την παρέλευση των οποίων, τα στοιχεία θα πρέπει να διαγράφονται.

θ) Τηρούνται απαρεγκλίτως τα μέτρα ασφάλειας του συστήματος επεξεργασίας και αποθήκευσης δεδομένων.

ι) Για κάθε μία από τις κάμερες, πριν το άτομο εισέλθει στην εμβέλειά της ενημερώνεται με τρόπο πρόσφορο και σαφή (επαρκής αριθμός ευδιάκριτων πινακίδων σε εμφανή σημεία), ότι εισέρχεται σε χώρο, ο οποίος βιντεοσκοπείται, καθώς επίσης και για το σκοπό της βιντεοσκοπήσης.

2. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να υποβάλει προς έγκριση στην Αρχή τα ακόλουθα:

α) Τις τελικές θέσεις εγκατάστασης εξοπλισμού CCTV, όπως αυτές θα προσδιορισθούν μετά την εφαρμογή των ανωτέρω. Σημειώνεται ότι θα πρέπει να δοθούν οι τελικές θέσεις εγκατάστασης των καμερών του έργου C4I και των καμερών της Ελληνικής Αστυνομίας, που προϋπήρχαν και ενσωματώθηκαν στο εν λόγω σύστημα.

β) Τη τελική διαμόρφωση του συστήματος, η οποία θα περιλαμβάνει για κάθε μία από τις θέσεις εγκατάστασης εξοπλισμού, κατ' ελάχιστον την περιοχή ενδιαφέροντος της κάμερας (πολύγωνο ή γραμμές ροής στην περιοχή αυτή), και τους περιορισμούς της οπτικής γωνίας, κλίσης και ζουμ της κάμερας.

γ) Ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να υποβάλει στην Αρχή την τελική μορφή Πολιτικής Ασφαλείας του συστήματος και Κώδικα Δεοντολογίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, τα οποία πρέπει να εφαρμόζονται.

3. Απορρίπτει το αίτημα επεκτάσεως του σκοπού της επεξεργασίας του συστήματος και απαγορεύει τη χρήση του για τον σκοπό της προστασίας προσώπων και αγαθών ή άλλους σκοπούς πέραν της διαχείρισης της κυκλοφορίας.

Σημείωση

1. Η απόφαση 58/2005 είναι η τρίτη απόφαση της Αρχής για την λειτουργία του κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης στο οδικό δίκτυο της Αττικής. Έχουν προηγηθεί η 28/2004 (η οποία εκδόθηκε πριν του Ολυμπιακούς Αγώνες) και η 63/2004 (η οποία εκδόθηκε μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες). Κομβικό σημείο για την ένταση του ελέγχου που άσκησε η Αρχή επί του συστήματος είναι ακριβώς η περίοδος τέλεσης των Αγώνων. Η αυστηρότητα της Αρχής παρουσιάζει σημαντική κλιμάκωση όσο απομακρυνόμαστε χρονικά από το καλοκαίρι του 2004.

2. Η κλιμάκωση αυτή παρατηρείται κυρίως αναφορικά με τον σκοπό που δικαιολογεί, κατά την Αρχή, την ύπαρξη και λειτουργία του κυκλώματος καμερών¹.

1. Σύμφωνα με το άρθρο 1 § 2 της Οδηγίας ΑΠΔΠΧ 1122/2000 «Για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων μέσω κλειστών κυκλωμάτων», δύο μόνο σκοποί μπορούν να θεμελιώσουν τη νομικά επιτρεπτή λειτουργία κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης: α) η προστασία προσώπων/αγαθών και β) η

Κατά την πρώτη απόφαση, η οποία εκδόθηκε τέσσερις μήνες πριν τους Αγώνες, η λειτουργία του συστήματος θεμελιωνόταν στην αναγκαιότητα: α) της εξυπηρέτησης των αναγκών της κυκλοφορίας και β) της εξασφάλισης της προστασίας των προσώπων². Οι δύο σκοποί συλλογής δεδομένων κρίθηκαν σημαντική προτεραιότητα ενόψει της επιτυχούς και ασφαλούς τέλεσης των Αγώνων. Η λειτουργία του συστήματος για αυτούς τους δύο σκοπούς κρίθηκε επιτρεπτή μέχρι τις 4.10.2004, δηλαδή λίγο μετά το τέλος των Παραολυμπιακών Αγώνων.

3. Στη συνέχεια, το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης υπέβαλε αίτηση για παράταση της λειτουργίας του συστήματος. Αποτέλεσμα της αίτησης ήταν η αναλυτικότερη, αυτή τη φορά, διερεύνηση του θέματος από την Αρχή και η έκδοση της πολύ σημαντικής απόφασης υπ' αρ. 63/2004. Ο μόνος σκοπός για τον οποίο επιτρεπόταν η συλλογή και επεξεργασία των δεδομένων, πλέον, ήταν η διαχείριση της κυκλοφορίας³. Η γενικότερη συλλογή για σκοπούς πρόληψης και δίωξης του

ρύθμιση της κυκλοφορίας. Αντιθέτως, στον (αντίστοιχο) CCTV Code of Practice του Βρετανού Information Commissioner, δεν προβλέπεται numerus clausus σκοπών: «This equipment may be used for a number of different purposes - for example prevention, investigation and detection of crime, apprehension and prosecution of offenders (including use of images as evidence in criminal proceedings), public and employee safety, monitoring security of premises etc.» (σ. 6) και επίσης: «staff discipline, traffic control monitoring» (σ. 22). Ο Κώδικας αυτός είναι αναρτημένος στη δικτυακή διεύθυνση: <http://www.informationcommissioner.gov.uk/eventual.aspx?id=5739>.

2. «Δεδομένης της ανάγκης για ασφαλή και επιτυχή τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων καθώς και του μεγάλου αριθμού επισκεπτών, η εξυπηρέτηση των αναγκών της κυκλοφορίας καθώς και η εξασφάλιση της προστασίας των προσώπων κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων 2004 αποτελούν προτεραιότητα. Επομένως εκτιμάται ότι τα ανωτέρω κριτήρια νομιμότητας ικανοποιούνται για το χρονικό διάστημα, το οποίο προσδιορίζεται ως η Επιχειρησιακή Φάση των Ολυμπιακών Αγώνων και κρίνεται νόμιμη η λειτουργία του υπό εξέταση κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης για το χρονικό διάστημα από 1.7.2004 έως 4.10.2004, εφόσον, σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 της Οδηγίας 1122/2000 της Αρχής, εξασφαλισθεί ότι: 1. Δεν γίνεται λήψη και καταγραφή εικόνων της εισόδου ή του εσωτερικού των κατοικιών. 2. Δεν είναι δυνατή η λήψη και ακρόαση συνομιλιών περιοίκων και περαστικών. 3. Πριν το άτομο εισέλθει στην εμβέλεια της βιντεοκάμερας, ενημερώνεται με τρόπο πρόσφορο και σαφή (επαρκής αριθμός ευδιάκριτων πινακίδων σε εμφανή σημεία), ότι εισέρχεται σε χώρο, ο οποίος βιντεοσκοπείται, καθώς επίσης και για το σκοπό της βιντεοσκόπησης. 4. Τηρούνται απαρεγκλίτως τα μέτρα ασφάλειας του συστήματος επεξεργασίας καθώς και αποθήκευσης των δεδομένων. 5. Η τήρηση των δεδομένων επιτρέπεται για χρονικό διάστημα επτά (7) ημερών», 28/2004 ΑΠΔΠΧ, Ετήσια Έκθεση ΑΠΔΠΧ 2004 (http://www.dpa.gr/Documents/Gre/Com/annual_report_04.pdf), σ. 101 (=ΔιΜΕΕ 2004, σ. 446).

3. Οπότε, θα εφαρμοζόταν το άρθρο 1 § 2 Δ της Οδηγίας ΑΠΔΠΧ 1122/2000, κατά το οποίο, αν σκοπός της λήψης εικόνων είναι ο έλεγχος της ροής της κυκλοφορίας και όχι η διαπίστωση τροχαίων παραβάσεων, οι κάμερες θα πρέπει να είναι τοποθετημένες σε τέτοια σημεία και η λήψη να μην είναι δυνατή η εξατομίκευση προσώπων ή οχημάτων. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, όμως, ο σκοπός επεξεργασίας για τη «διαχείριση της κυκλοφορίας» περιλαμβάνει και τον σκοπό της «βεβαίωσης σοβαρών τροχαίων παραβάσεων», γεγονός που επιβάλλει και την εξατομίκευση προσώπων και οχημάτων,

εγκλήματος κρίθηκε αντιβαίνουσα στην αρχή της αναλογικότητας, αφού πλέον εξέλιπε και η σχετική αναγκαιότητα που «επέβαλαν» οι Αγώνες. Παράλληλα, αφού ο σκοπός περιορίστηκε πλέον αποκλειστικά στη διαχείριση της κυκλοφορίας στους μεγάλους οδικούς άξονες, έπρεπε να αφαιρεθούν οι κάμερες που βρίσκονταν σε απρόσφορα σημεία. Η Αρχή ανέφερε ενδεικτικά 32 περιπτώσεις καμερών που έπρεπε να αφαιρεθούν⁴. Με την απόφαση αυτή παρατάθηκε η λειτουργία του συστήματος μέχρι τις 24.5.2005.

4. Μετά τη λήξη της νέας προθεσμίας το Υπουργείο επανέρχεται με νέο αίτημα, όχι μόνο για την εκ νέου παράταση της λειτουργίας του συστήματος, αλλά και για την διεύρυνση του σκοπού της επεξεργασίας, έτσι ώστε τα δεδομένα να μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για τους σκοπούς της αντεγκληματικής πολιτικής. Η Αρχή, με αξιόλογη θεμελίωση, απέρριψε με την σχολιαζόμενη απόφαση το αίτημα αυτής της διεύρυνσης του σκοπού, εμμένοντας στην αναγνώριση ως μόνου νόμιμου του σκοπού διαχείρισης της κυκλοφορίας. Επίσης, επέτρεψε την παράταση της λειτουργίας του συστήματος για άλλο ένα έτος. Πάντως, η Αρχή θα έπρεπε να είχε θεμελιώσει με συγκεκριμένα πλέον πραγματικά στοιχεία την αποτελεσματικότητα του συστήματος ακόμα και αναφορικά με τον σκοπό της διαχείρισης της κυκλοφορίας. Ποια είναι τα στατιστικά στοιχεία που παρουσιάστηκαν, δεδομένου ότι το σύστημα λειτούργησε ήδη για ένα έτος, ώστε όντως να κριθεί ότι η παρουσία των καμερών διευκόλυνε πράγματι την διαχείριση της κυκλοφορίας; Οι θεωρητικές και τεχνικές δυνατότητες εξετάστηκαν, βέβαια, ενδελεχώς στην προηγούμενη απόφαση (63/ 2004)⁵ δεν συνοδεύτηκαν, όμως, από

δηλαδή και τη συλλογή προσωπικών δεδομένων. Σημειωτέον ότι αν οι κάμερες δεν συνέλεξαν δεδομένα που αναφέρονται σε εξατομικεύσιμα πρόσωπα, το κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης δεν θα ενέπιπτε στην αρμοδιότητα της Αρχής (άρθρο 3 § 1 ν. 2472/1997). Έτσι και στον CCTV Code of Practice του Information Commissioner: «Using information captured by a surveillance system will not always require the processing of personal data or the processing of sensitive personal data. For example, use of the system to monitor traffic flow in order to provide the public with up to date information about traffic jams, will not necessarily require the processing of personal data».

4. «Απαγορεύεται η λειτουργία των καμερών που είναι εγκατεστημένες σε δρόμους περιορισμένης κυκλοφορίας, πλατείες, πάρκα, πεζόδρομους, και χώρους συνάθροισης πολιτών (π.χ. εισόδους θεάτρων). Ενδεικτικά αναφέρονται οι παρακάτω κάμερες των οποίων η θέση, σύμφωνα με το χωροδιάγραμμα που υποβλήθηκε από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, δεν δικαιολογείται: Κάμερες με αρ. 133, 138, 149, 150, 151, 152, 158, 159, 161, 162, 163, 165, 170, 173, 176, 177, 178, 180, 181, 183, 186, 188, 189, 227, 231, 232, 233, 236, 274, 275, 283, 285», ΑΠΔΠΧ 63/2004, ό.π., σ. 157. Δεν είναι η μόνη φορά που η Αρχή διέταξε αφαίρεση κάμερας. Σύμφωνα με την ΑΠΔΠΧ 3/2005, εταιρία διατάχθηκε να απεγκαταστήσει κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης εγκατεστημένο σε κατάστημα ευρισκόμενο εντός αεροδρομίου και να γνωστοποιήσει την αφαίρεση αυτή στην Αρχή, εντός ενός μηνός. Για την παράνομη λειτουργία του κυκλώματος αυτού επιβλήθηκε πρόστιμο 20.000 ευρώ.

5. «Το σύστημα έχει τη δυνατότητα να παρακολουθεί και να αξιολογεί τις εξής κατηγορίες συμβάντων που ανάγονται στη διαχείριση της κυκλοφορίας: Κυκλοφοριακή συμφόρηση (εφαρμόζεται στις

μία αναφορά στην πρακτική επαλήθευση της αξιοποίησης του συστήματος. Στην παρούσα φάση, ωστόσο, θα απαιτούνταν συγκεκριμένα πορίσματα από την ετήσια λειτουργία του συστήματος, όπως μια *in concreto* κυκλοφοριακή μελέτη, αντίστοιχη με αυτήν του βρετανικού Υπουργείου που επικαλείται η Αρχή για να αποσυνδέσει την μείωση της εγκληματικότητας και το συναίσθημα ασφάλειας των πολιτών από τη λειτουργία κλειστού συστήματος τηλεόρασης σε δημόσιους χώρους. Εφόσον τέτοια στοιχεία δεν προσκομιστούν, σε ένα μελλοντικό στάδιο, μετά τη λήξη της νέας προθεσμίας, η Αρχή θα πρέπει να απαγορεύσει οριστικά την λειτουργία του συστήματος.

5. Η Αρχή επαναλαμβάνει ότι πρέπει να αφαιρεθούν ορισμένες κάμερες που δεν εξυπηρετούν την ρύθμιση της κυκλοφορίας, ακριβώς επειδή δεν βρίσκονται σε *κεντρικούς* δρόμους. Πρόκειται για τις *ίδιες ακριβώς* κάμερες που είχε διατάξει να αφαιρεθούν και με την προηγούμενη απόφασή της, τον Νοέμβριο του 2004! Η μη συμμόρφωση του υπεύθυνου επεξεργασίας αποκαλύπτει το πρόβλημα περιορισμένης «πραγματικής» εκτελεστότητας των αποφάσεων της Αρχής. Ελλείπει, δηλαδή, η νομοθετική διάταξη που θα επέτρεπε, στην Αρχή να *κατάσχει τα μέσα*⁶ με τα οποία διενεργείται η παράνομη επεξεργασία προσωπικών

λωρίδες κυκλοφορίας): Αυτόματη διάκριση έως 5 επιπέδων κυκλοφοριακής ροής (επίπεδο υπηρεσίας), με βάση την ταχύτητα ροής και την κατάληψη της ζώνης. Η παρακολούθηση της ταχύτητας της ροής κυκλοφορίας είναι μεταξύ 0 και 150 km/h για 8 λωρίδες το πολύ. Η κυκλοφοριακή συμμόρφωση αντιστοιχεί σε συναγερμό κυκλοφοριακής ροής επιπέδου 4. Φορτίο κυκλοφορίας (εφαρμόζεται στις λωρίδες κυκλοφορίας): Αυτόματη διάκριση έως 5 επιπέδων κυκλοφοριακής ροής (επίπεδο υπηρεσίας), με βάση την ταχύτητα ροής και την κατάληψη της ζώνης. Η παρακολούθηση της ταχύτητας της ροής κυκλοφορίας είναι μεταξύ 0 και 150 km/h για 8 λωρίδες το πολύ. Το φορτίο κυκλοφορίας αντιστοιχεί σε συναγερμό κυκλοφοριακής ροής επιπέδου 3. Αξιολόγηση της ταχύτητας κυκλοφορίας (εφαρμόζεται στις λωρίδες κυκλοφορίας): Εντοπισμός της μείωσης ταχύτητας, με βάση την ταχύτητα ροής. Εντοπισμός ατυχήματος (εφαρμόζεται σε λωρίδες κυκλοφορίας και διασταυρώσεις): Εντοπισμός σταματημένων οχημάτων σε λωρίδες κίνησης. Παράνομη στάση και στάθμευση οχήματος (εφαρμόζεται σε λωρίδες κυκλοφορίας και διασταυρώσεις): Εντοπισμός οχημάτων που έχουν σταματήσει παράνομα σε προκαθορισμένες ζώνες εντοπισμού. Παράνομη κυκλοφορία οχήματος (εφαρμόζεται σε λωρίδες κυκλοφορίας και διασταυρώσεις): Εντοπισμός οχημάτων που κινούνται σε λάθος κατεύθυνση. Ουρά στους φωτεινούς σηματοδότες (εφαρμόζεται στις λωρίδες κυκλοφορίας): Σε οδούς, όπου υπάρχει ένας φωτεινός σηματοδότης μπροστά, προς την κατεύθυνση κυκλοφορίας, η ροή κυκλοφορίας είναι ακανόνιστη. Στις περιπτώσεις αυτές, το χρήσιμο δεδομένο κυκλοφορίας είναι η ουρά σε φωτεινό σηματοδότη», ΑΠΔΠΧ 63/2004, ό.π., σ. 155.

6. Αντίθετα, η Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ) είναι εξοπλισμένη με την αρμοδιότητα να κατάσχει τα μέσα με τα οποία διενεργείται η παραβίαση του απορρήτου και ορίζεται μεσεγγυόχος αυτών μέχρι να αποφασίσουν τα αρμόδια δικαστήρια, σύμφωνα με το άρθρο 6 § 1 περ. δ' του ν. 3115/2003. Κατά την ίδια διάταξη, η ΑΔΑΕ μπορεί η ίδια να προβεί σε καταστροφή των δεδομένων που έχουν υποστεί επεξεργασία κατά παράβαση του απορρήτου των επικοινωνιών. Μία αντίστοιχη διάταξη θα έπρεπε να προβλεφθεί ρητά και για την ΑΠΔΠΧ, η οποία, με το παρόν καθεστώς, μπορεί, απλώς, να «διατάξει» τον υπεύθυνο να καταστρέψει τα δεδομένα (άρθρο 21 § 1ε ν.

δεδομένων. Επίσης, με την τρίτη αυτή απόφαση, η Αρχή ζητάει εκ νέου, Πολιτική Ασφαλείας και Κώδικα Δεοντολογίας Προστασίας Δεδομένων για το σύστημα. Έγγραφα που είχε ζητήσει και με την προηγούμενη απόφαση (63/2004), αλλά, προφανώς, ουδέποτε της υποβλήθηκαν από τους αρμόδιους⁷.

6. Η διατήρηση όλων των συλλεγόμενων δεδομένων για επτά (7) ημέρες, δεν φαίνεται να δικαιολογείται επαρκώς, από τη στιγμή που: α) η ρύθμιση της κυκλοφορίας πεζών και οχημάτων απαιτεί αστραπιαία αντιμετώπιση με λήψη άμεσων αυτοματοποιημένων μέτρων και, ως εκ τούτου, η γενική εβδομαδιαία διατήρηση για αυτόν τον σκοπό δεν είναι αναγκαία⁸, καθώς αρκεί η real time επεξεργασία, β) για την βεβαίωση τροχαίων παραβάσεων, αλλά και γ) για την διαχείριση σοβαρών τροχαίων ατυχημάτων, μπορεί να ζητείται ειδικότερη, ad hoc άδεια διατήρησης, η οποία κατά κανόνα θα πρέπει να είναι μεγαλύτερη από επτά ημέρες (μέχρι να εκπνεύσουν οι προθεσμίες δικαστηριακής - διοικητικής αμφισβήτησης/επίλυσης των σχετικών διαφορών)⁹. Συνεπώς, η γενική διατήρηση όλων των δεδομένων για επτά ημέρες δεν μπορεί να κριθεί άνευ εταίρου πρόσφορη

2472/1997). Διοικητική κύρωση αμφίβολα αποτελεσματική, καθώς ο υπεύθυνος θα μπορούσε πριν την καταστροφή να είχε κρατήσει αντίγραφα των δεδομένων.

7. Μια υποχρέωση του υπεύθυνου επεξεργασίας που επίσης εκπληρώθηκε πλημμελώς είναι η υποχρέωση ενημέρωσης με προειδοποιητικές πινακίδες (άρθρο 11 ν. 2472/1997). Στις πινακίδες αυτές αναφέρεται απλώς η φράση «Κάμερες διαχείρισης κυκλοφορίας - ν. 2472/1997». Σύμφωνα, όμως, με το άρθρο 2 Β της Οδηγίας ΑΠΔΠΧ 1122/2000 «θα πρέπει κατ' αρχήν να αναρτώνται σε επαρκή αριθμό και εμφανές μέρος ευδιάκριτες πινακίδες, όπου θα πρέπει να αναγράφεται για λογαριασμό ποιου γίνεται η βιντεοσκόπηση, για ποιο σκοπό, καθώς και το πρόσωπο με το οποίο οι ενδιαφερόμενοι θα μπορούν να επικοινωνήσουν για να ασκήσουν τα δικαιώματα που ο ν. 2472/1997 αναγνωρίζει στο υποκείμενο και, κυρίως το δικαίωμα πρόσβασης και αντίρρησης». Η σχολιαζόμενη απόφαση, όμως, (58/2005) δεν αναφέρεται καθόλου στο ζήτημα αυτό.

8. Εκτός αν θεωρηθεί ότι η διαχείριση της κυκλοφορίας περιλαμβάνει και τη συλλογή δεδομένων για στατιστικούς σκοπούς, δηλαδή για σκοπούς πρόβλεψης αυξημένης κυκλοφοριακής κίνησης κλπ. Σε μια τέτοια περίπτωση, ενδεχομένως να δικαιολογείτο η 7ήμερη διατήρηση των δεδομένων. Μόνο που η 7ήμερη διατήρηση αυτών των δεδομένων για στατιστικούς σκοπούς θα έπρεπε να επιτραπεί, ρητά για τον σκοπό της στατιστικής, με «αιτιολογημένη απόφαση» της Αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 4 § 1δ εδ. β' ν. 2472/1997. Διαφορετικά, θα έπρεπε τα δεδομένα να ανωνυμοποιούνται, ώστε να εκφύγουν από την εμβέλεια του ν. 2472/1997, βλ. Π. Αρμαμέντο/Β. Σωτηρόπουλο, Προσωπικά Δεδομένα, Αθήνα - Θεσσαλονίκη 2005, σ. 24.

9. Σύμφωνα με την απόφαση 40/2001 ΑΠΔΠΧ, επιτράπη στις Τράπεζες να τηρούν δεδομένα ήχου και εικόνας έως 45 ημέρες, όταν πρόκειται για την επίλυση διενέξεων που τυχόν προκύπτουν σε περιπτώσεις αμφισβήτησεων οικονομικών συναλλαγών: «να σημειωθεί ότι τα τραπεζικά ιδρύματα στην Ελλάδα εκδίδουν αποσπάσματα κίνησης των λογαριασμών μια φορά το μήνα. Κατά συνέπεια το χρονικό διάστημα τήρησης των δεκαπέντε (15) ημερών, που ορίζεται στο αρ. 1 παρ. ε' της οδηγίας 1122 κρίνεται, από τα τραπεζικά ιδρύματα, ως ανεπαρκές σε περιπτώσεις οικονομικών αμφισβήτησεων». Πρόκειται για «ειδική άδεια της Αρχής», σύμφωνα με το άρθρο 1 § 2Ε της Οδηγίας ΑΠΔΠΧ 1122/2000.

ενόψει των συγκεκριμένων σκοπών επεξεργασίας¹⁰.

7. Εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν καταφύγει στη μεθόδευση της νομοθετικής κατοχύρωσης της λειτουργίας του εν λόγω κλειστού κυκλώματος (για την οποία, πάντως, θα απαιτείται και η γνωμοδότηση της Αρχής, κατ' άρθρο 19 § 10 ν. 2472/1997), η Αρχή, όταν εκπνεύσει η νέα προθεσμία, θα πρέπει πλέον να απαγορεύσει οριστικά τη λειτουργία του συστήματος, εάν, βέβαια, δεν προσκομιστεί μια *in concreto* έκθεση που, με βάση συγκεκριμένα στοιχεία, να αποδεικνύει την *απόλυτη* αναγκαιότητα της λειτουργίας του συστήματος για τα ζωτικά συμφέροντα των συμμετεχόντων στην κυκλοφορία.

Άρθρα 4 § 1 και 5 § 2β ν. 2472/1997, άρθρο 7 α Απόφασης 43454/2004 Υπουργού Δικαιοσύνης (Καταστατικό Ταμείου Συνεργασίας Δικηγορικού Συλλόγου)

Ανακοίνωση από Δικηγορικό Σύλλογο ονομάτων δικηγόρων που δεν δικαιούνται μέρισμα.

Η δημόσια ανακοίνωση των ονομάτων των δικηγόρων που δεν δικαιούνται μέρισμα δεν επιτρέπεται, γιατί αντιβαίνει τις αρχές της προσφορότητας και της αναλογικότητας. Πρέπει να τροποποιηθεί το εν λόγω καταστατικό, ώστε οι δικηγόροι να ενημερώνονται ατομικά. Αρχή του ηπιότερου μέσου επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων.

ΑΠΔΠΧ 36/2005

(Σύνθεση: Δ. Γουργουράκης, Σ. Σαρηβαλάσης, Α. Παπαχρίστου, Σ. Λύτρας, Ν. Φραγκάκης - εισηγητής, Α. Παπανεοφύτου, Γ. Πάντζιου, Φ. Μίττλετον - βοηθός εισηγητή)

Η Α.Μ., δικηγόρος και μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου ..., με τη με αρ. πρωτ. 3361/14.10.2004 αίτησή της κατήγγειλε στην Αρχή ότι, σύμφωνα με το άρθρο 7 περ. α' του Καταστατικού του Ταμείου Συνεργασίας ΔΣ ..., που κυρώθηκε με τη με αρ. 43754 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης (ΦΕΚ Β' - 856/10.6.2004), το ΔΣ του ΔΣ ... αναρτά στα γραφεία του Συλλόγου, 4 ημέρες πριν τη διανομή

10. Πάντως, ο CCTV Code of Practice του βρετανού Information Commissioner προβλέπει ότι η διατήρηση δεδομένων για τα κυκλώματα τηλεόρασης που καλύπτουν το κέντρο της πόλης και τους δρόμους μπορεί να εκτείνεται το πολύ σε ένα διάστημα 31 ημερών, εκτός αν τα δεδομένα πρόκειται να χρησιμοποιηθούν ως αποδεικτικό υλικό σε νομικές διαδικασίες (ό.π., σ. 11). Όμως, σε άλλο σημείο αναφέρει ότι «where images are being recorded for the purposes of crime prevention in a shopping area, it may be that the only images that need to be retained are those relating to specific incidents of criminal activity; the rest could be erased after a very short period. The Commissioner understands that generally town center schemes do not retain recorded images for more than 28 days unless the images are required for evidential purposes» (ό.π., σ. 28).

μερίσματος, ονομαστική κατάσταση των μελών που κρίθηκε ότι δεν δικαιούνται μερίσματος. Η αιτούσα, η οποία κρίθηκε μη δικαιούχος με τη με αρ. 11/23.7.2004 απόφαση του ΔΣ του ΔΣ ..., ζήτησε από την Αρχή να ελέγξει τη νομιμότητα της διάταξης του άρθρου 7 περ. α' του Καταστατικού του Ταμείου Συνεργασίας ΔΣ ... Η Αρχή με το με αρ. πρωτ. 244/1.2.2005 έγγραφό της ζήτησε τις απόψεις του ΔΣ ... επί του θέματος. Ο ΔΣ ... με το με αρ. πρωτ. 1204/16.3.2005 έγγραφό του απάντησε ότι ακολουθεί τη διαδικασία που προβλέπεται στο Καταστατικό του Ταμείου Συνεργασίας του και ότι η ανάρτηση συνιστά τρόπο νόμιμης δημοσίευσης δυσμενούς διοικητικής πράξης, προκειμένου τα θιγόμενα μέλη να λάβουν γνώση και να ασκήσουν την προβλεπόμενη ενδικοφανή προσφυγή. Μετά από εξέταση όλων των παραπάνω στοιχείων και κατόπιν διαλογικής συζήτησης

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Το άρθρο 4 § 1 του ν. 2472/97 ορίζει τα εξής: «*Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει: α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία εν όψει των σκοπών αυτών. β) Να είναι συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας. (...)*». Το άρθρο 5 του ν. 2472/97 ορίζει τα εξής: «*1. Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνον όταν το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του. 2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επεξεργασία και χωρίς τη συγκατάθεση, όταν: (...) β) Η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρέωσης του υπεύθυνου επεξεργασίας η οποία επιβάλλεται από τον νόμο (...)*». Το άρθρο 7 περ. α' του Καταστατικού του Ταμείου Συνεργασίας Δικηγορικού Συλλόγου ... (ΥΑ αρ. 43754/ΦΕΚ Β' - 856/10.6.2004) ορίζει τα εξής: «*Το ΔΣ τέσσερις (4) εργάσιμες ημέρες πριν από την ημερομηνία διανομής του μερίσματος, αναρτά στα γραφεία του Συλλόγου ονομαστική κατάσταση των μελών που δεν κρίθηκαν δικαιούχοι (...)*».

2. Ο ΔΣ ... προέβη σε ανάρτηση της ονομαστικής κατάστασης των μελών του που κρίθηκε ότι δεν δικαιούνται μερίσματος σε εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 7 περ. α' του Καταστατικού του Ταμείου Συνεργασίας του. Η ενέργεια αυτή, η οποία συνιστά επεξεργασία προσωπικών δεδομένων μη ευαίσθητων, ήταν κατ' αρχήν σύμφωνη με τη διάταξη του άρθρου 5 § 2 β του ν. 2472/97 και μπορούσε να λάβει χώρα χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων, αφού αποτελεί υποχρέωση του ΔΣ ... που επιβάλλεται από τον νόμο, δηλαδή την πιο πάνω διάταξη του Καταστατικού που έχει κυρωθεί με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης. Ως εκ τούτου ο ΔΣ ... ενήργησε στο πλαίσιο της νομιμότητας. Πέραν τούτου όμως η σχετική διάταξη του Καταστατικού που ορίζει να δημοσιοποιείται δι' αναρτήσεως στα γραφεία του ΔΣ ... η ονομαστική κατάσταση των μελών που κρίθηκε ότι δεν δικαιούνται μερίσματος είναι αντίθετη με την αρχή της προσφορότητας και της

αναλογικότητας που επιβάλλει ο ν. 2472/97, ο οποίος είναι ιεραρχικά ανώτερος της υπουργικής απόφασης με την οποία κυρώθηκε το Καταστατικό, και προσβάλλει το συνταγματικό δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων. Πράγματι, η δημοσιοποίηση της πληροφορίας συνιστά επεξεργασία με την οποία ανακοινώνονται σε τρίτους, όπως είναι τα πρόσωπα που δεν είναι μέλη του ΔΣ ... και τα οποία μπορεί να συγχάζουν στους χώρους των γραφείων του, προσωπικά δεδομένα των μελών του Συλλόγου, και η οποία, ασχέτως αν μπορεί να έχει ή όχι απαξιωτικό χαρακτήρα για τα πρόσωπα στα οποία αναφέρεται, καθιστά κοινή μια πληροφορία, η οποία κατά τα άλλα νομίμως τηρείται και χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων για κάποιον συγκεκριμένο σκοπό που είναι να λάβουν γνώση οι ενδιαφερόμενοι προκειμένου να ασκήσουν, ως έχουν δικαίωμα, ενδικοφανή προσφυγή. Ο σκοπός της διάταξης αυτής μπορεί να επιτευχθεί με προσφορότερο και ηπιότερο τρόπο, που να είναι σύμφωνος με τις αρχές της προσφορότητας και της αναλογικότητας και ειδικότερα με ατομική ενημέρωση των ενδιαφερομένων που θα έτασε και τη σχετική προθεσμία για την άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής. Για τον λόγο αυτό η Αρχή πρέπει να απευθύνει σύσταση στον ΔΣ ... για τροποποίηση της σχετικής διάταξης του Καταστατικού του Ταμείου Συνεργασίας του, την οποία να κοινοποιήσει και στον Υπουργό Δικαιοσύνης.

Για τους λόγους αυτούς

1. Απευθύνει σύσταση στον Δικηγορικό Σύλλογο ... να τροποποιήσει το άρθρο 7 περ. α' του Καταστατικού του Ταμείου Συνεργασίας του, ώστε η ενημέρωση των μελών του που κρίθηκε ότι δεν δικαιούνται μερίσματος να μην γίνεται δι' αναρτήσεως της σχετικής ονομαστικής κατάστασης στα γραφεία του Συλλόγου, αλλά με ατομική ενημέρωση των ενδιαφερομένων, όπου θα τίθεται και η σχετική προθεσμία για την άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής.

2. Κοινοποιεί την παρούσα στον Υπουργό της Δικαιοσύνης, προκειμένου να προβεί σε κάθε ενέργεια για τη διευκόλυνση πραγματοποίησης της πιο πάνω σύστασης.

Σημείωση

1. Με την απόφαση αυτή η Αρχή, προβαίνοντας ουσιαστικά σε έλεγχο νομιμότητας και συνταγματικότητας¹¹ της επίμαχης Υπουργικής Απόφασης, εφαρμόζει έναν θεμελιώδη κανόνα του δικαίου προστασίας προσωπικών δεδομένων. Πρόκειται για την *αρχή της αναγκαιότητας της επεξεργασίας*¹²,

11. Ο έλεγχος της συνταγματικότητας από τις ανεξάρτητες αρχές, αποτελεί απόρροια της λειτουργικής τους ανεξαρτησίας, σύμφωνα με τον *Ε. Σπηλιωτόπουλο*, *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*, 11η εκδ., σ. 296.

12. Βλ. *Π. Αρμαμέντο/Β. Σωτηρόπουλο*, *Προσωπικά Δεδομένα*, Ερμηνεία ν. 2472/1997, Αθήνα - Θεσσαλονίκη 2005, σ. 123 επ. με περαιτέρω παραπομπές.

απόρροια της οποίας είναι ο κανόνας, κατά τον οποίο, για την εξυπηρέτηση του σκοπού της επεξεργασίας πρέπει να προτιμάται το *ηπιότερο*, κάθε φορά, πρόσφορο μέσο. Εφόσον, δηλαδή, ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει την ευχέρεια να πραγματοποιήσει την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων με περισσότερους τρόπους, οφείλει, κατά το άρθρο 4 του ν. 2472/1997 να επιλέγει εκείνο το μέσο που θίγει λιγότερο τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων. Πρόκειται, για μια μικρο-εφαρμογή της *αρχής της αναλογικότητας* (άρθρο 25 § 1 εδ. δ' Σ.).

2. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η ενημέρωση των δικηγόρων («υποκείμενα των δεδομένων») για το γεγονός ότι δεν δικαιούνται μέρισμα θα μπορούσε να γίνει: α) ατομικά, β) με δημόσια ανάρτηση καταλόγου. Είναι πρόδηλο, ότι η δεύτερη επιλογή, αποτελεί μια μορφή επεξεργασίας («διάδοση», άρθρο 2 στοιχείο δ' ν. 2472/1997), επαχθέστερη¹³ από την πρώτη (ατομική ενημέρωση), η οποία μάλιστα αποτελεί και δικαίωμα του υποκειμένου, κατ' άρθρο 11 ν. 2472. Κι αυτό, όχι επειδή κρίνεται ότι είναι εξ' ορισμού *επαχθές* για την προσωπικότητα ενός δικηγόρου να περιλαμβάνεται σε έναν κατάλογο μη δικαιούμενων μερίσματος (δεν κρίνεται «δυσμενές στοιχείο»). Αλλά, μόνο και μόνο, επειδή η εν λόγω διάδοση συνιστά *επεξεργασία προσωπικών δεδομένων*, οπότε κατ' αρχήν εφαρμόζεται επ' αυτής η ως άνω αρχή του ηπιότερου μέσου. Με την απόφαση αυτή υπενθυμίζεται δηλαδή, ότι *κάθε* προσωπικό δεδομένο (κι όχι μόνο το «επαχθές», «δυσμενές» ή

13. Ακόμη πιο επαχθής κι από την ανάρτηση, θα μπορούσε να είναι και η δημοσιοποίηση του καταλόγου ονομάτων στο Διαδίκτυο. Σύμφωνα με τη σχετική απόφαση ΑΠΔΠΧ 36/2005 (δημοσιευμένη στο www.dpa.gr), «η αρχή της διαφάνειας επιβάλλει τη δημοσίευση των δεδομένων αυτών και χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων. Κατά συνέπεια, η ανάρτηση όλων των πινάκων διοριστέων και μη διοριστέων, επιτυχόντων και μη επιτυχόντων στα κτίρια του ΑΣΕΠ, καθώς και στις κατά τόπο Νομαρχίες όλης της επικράτειας επιβάλλεται για λόγους διαφάνειας και επιτρέπεται και χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων (άρθρο 5 § 2 περ. δ' και περ. ε' του ν. 2472/1997). Η αρχή της διαφάνειας των διαγωνισμών εξυπηρετείται πλήρως από τη δημόσια ανάρτηση με τον τρόπο αυτό των αποτελεσμάτων. Ακόμα και η δια του τύπου δημοσιοποίηση, που είναι επιτρεπτή, δεν μπορεί να συγκριθεί με την καταχώριση στο διαδίκτυο. Η δημοσίευση, αντίθετα, στο διαδίκτυο των δεδομένων αυτών δύναται να υπερβαίνει τον επιδιωκόμενο σκοπό της διαφάνειας, αφού επιτρέπει την πρόσβαση στα δεδομένα αυτά σε απεριόριστο αριθμό ενδιαφερομένων ή μη προσώπων. Συγκεκριμένα, τον επιδιωκόμενο σκοπό της διαφάνειας υπερβαίνει η ανακοίνωση των δεδομένων αποτυχίας στο διαδίκτυο και η δυνατότητα γνώσης τους, ακόμη και τυχαία, από τρίτα πρόσωπα (βλ. και την 38/2001 Απόφαση της Αρχής)». (Υπογραμμίσεις δικές μας). Ωστόσο, σύμφωνα με το Background Paper «Public access to documents and data protection» του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων, ακόμα και η δημόσια ανακοίνωση των ονομάτων των επιτυχόντων ενδεχομένως να έχει σημαντικές επιπτώσεις για τα υποκείμενα των δεδομένων, στη φάση κατά την οποία οι επιτυχόντες δεν έχουν ακόμα προσληφθεί. Οι επιπτώσεις αυτές μπορεί να συνίστανται στην ενδεχόμενη δυσμενή συμπεριφορά εκ μέρους των εργοδοτών τους (π.χ. λήψη επαχθών μέτρων), αν οι τελευταίοι ενημερωθούν για την επικείμενη πρόσληψη των εργαζομένων τους που πέτυχαν σε κάποιον διαγωνισμό (EDPS, «Public Access to documents and data protection», σ. 43, http://www.edps.eu.int/publications/policy_papers/Public_access_data_protection_EN.pdf).

«ευαίσθητο») αποτελεί αντικείμενο συνταγματικής προστασίας (άρθρο 9Α Σ).

3. Πρόκειται για μια χαρακτηριστική περίπτωση που καταδεικνύει και την *αναγκαιότητα* της συνταγματικής κατοχύρωσης του εν λόγω νέου συνταγματικού δικαιώματος, αφού τα ανωτέρω στοιχεία δυσχερώς θα μπορούσαν να τύχουν προστασίας με τα «παραδοσιακά» νομικά εργαλεία των άρθρων 57 ΑΚ και 5 § 1 Σ. Ο ευρύτετος ορισμός της έννοιας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα («κάθε πληροφορία που αναφέρεται σε πρόσωπο που μπορεί να προσδιοριστεί ατομικά»¹⁴) και η σχετική νομοθετική προστασία, ελλείψει συνταγματικής κατοχύρωσης, δυσχερώς θα μπορούσε να υπερακοντίσει *in concreto* την συνταγματική αρχή της *διαφάνειας*¹⁵ που φαίνεται ότι ακολουθεί η επίμαχη Υπουργική Απόφαση (οι δικηγορικοί σύλλογοι είναι ν.π.δ.δ.). Η συγκατοχύρωση στο συνταγματικό κείμενο τόσο της προστασίας προσωπικών δεδομένων (και μέσω αυτής, των βασικών αρχών του ν. 2472/ 1997) όσο και της αρχής της διαφάνειας, επιτρέπει τις σταθμίσεις των δύο αυτών προταγμάτων.

Άρθρο 9^Α Συντάγματος, Άρθρο 133 § 1 Κανονισμού της Βουλής, ν. 2472/1997

Κοινοβουλευτικός έλεγχος και προστασία προσωπικών δεδομένων. Πρόσβαση στα στοιχεία επιτυχόντος συνυποψήφιου.

Για τους σκοπούς της ενάσκησης του κοινοβουλευτικού ελέγχου, η υπηρεσία στην οποία τηρούνται οι σχετικές πληροφορίες πρέπει να τις χορηγήσει στον αιτούντα βουλευτή. Εφόσον στις πληροφορίες αυτές υπάρχουν και προσωπικά δεδομένα, αυτά θα πρέπει να χορηγηθούν μόνο στο μέτρο που σχετίζονται με την άσκηση του κοινοβουλευτικού ελέγχου. Επίσης, η πρόσβαση στα στοιχεία του επιτυχόντος υποψηφίου είναι επιτρεπτή από τους αποτυχόντες συνυποψήφιους του, στο μέτρο που είναι αναγκαία για την υποβολή των σχετικών ενστάσεων.

ΑΠΔΠΧ 40/2005

(Σύνθεση: Δ. Γουργουράκης, Σ. Λύτρας, Α. Παπαχρίστου, Χ. Πολίτης, Α. Παπανεοφύτου, Α. Πράσσοις, Γ. Πάντζιου, Ε.Ι. Τσακίριδου)

Η Αρχή αφού έλαβε υπόψη τα παρακάτω:

1. Τις διατάξεις του Συντάγματος, του Κανονισμού της Βουλής και του ν. 2472/ 1997.
2. Την υπ' αριθμ. 1/2004 γνωμοδότηση της Αρχής σχετικά με την πρόσβαση

14. Αναλυτικότερα για τον ορισμό των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, Π. Αρμαμέντος/Β. Σωτηρόπουλος, ό.π., σ. 19 επ., με περαιτέρω παραπομπές.

15. Για την εφαρμογή της αρχής της διαφάνειας από την Αρχή, βλ. την ανωτέρω αναφερόμενη (υποσ. 2) απόφαση ΑΠΔΠΧ 36/2005.

βουλευτή σε ατομικούς φακέλους αξιωματικών κατά την άσκηση του κοινοβουλευτικού ελέγχου.

3. Τις προηγούμενες αποφάσεις της Αρχής σχετικά με την πρόσβαση σε στοιχεία συνυποψήφιων, μεταξύ των οποίων τις υπ' αριθμ. 17/2002 και 56/2003 αποφάσεις της.

4. Το από 28.3.2005 ερώτημα του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ με θέμα «Χορήγηση ή μη πρακτικών Υπηρεσιακού Συμβουλίου που αφορούν την επιλογή Προϊσταμένων Διευθύνσεων και Υποδιευθύνσεων στο ΙΚΑ - ΕΤΑΜ», όπως αυτό συμπληρώθηκε.

5. Την από 23.5.2005 αίτηση (με τα επισυναπτόμενα σε αυτήν στοιχεία) της Α.Β., υπαλλήλου του ΙΚΑ, που έχει άμεση συνάφεια με το προαναφερθέν ερώτημα του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ.

Μετά από εξέταση όλων των παραπάνω στοιχείων και κατόπιν διαλογικής συζήτησης

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 2472/1997 «Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου νοούνται ως: α) «Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα», κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων. ... γ) «Υποκείμενο των δεδομένων», το φυσικό πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα... δ) «Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» («επεξεργασία»), κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιείται, από το Δημόσιο ή από νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή ιδιωτικού δικαίου ή ένωση προσώπων ή φυσικό πρόσωπο με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων μεθόδων και εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διατήρηση ή αποθήκευση, η τροποποίηση, η εξαγωγή, η χρήση, η διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλης μορφής διάθεση, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, η διασύνδεση, η δέσμευση (κλείδωμα), η διαγραφή, η καταστροφή ε) «Αρχείο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» («αρχείο»), σύνολο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία αποτελούν ή μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας, και τα οποία τηρούνται είτε από το Δημόσιο ή από νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, ή ιδιωτικού δικαίου ή ένωση προσώπων ή φυσικό πρόσωπο. ζ) «Υπεύθυνος επεξεργασίας», οποιοσδήποτε καθορίζει το σκοπό και τον τρόπο επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δημόσια αρχή ή υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός. Όταν ο σκοπός και ο τρόπος της επεξεργασίας καθορίζονται με διατάξεις νόμου ή κανονιστικές διατάξεις εθνικού ή κοινοτικού δικαίου, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή τα ειδικά κριτήρια βάσει των οποίων γίνεται η επιλογή του καθορίζονται αντίστοιχα από το εθνικό ή το κοινοτικό δίκαιο».

Σύμφωνα με το άρθρο 4 § 1 του ν. 2472/1997 «Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει: α) Να συλλέγονται κατά

τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών. β) Να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας ...»

Σύμφωνα με το άρθρο 5 § 1 του ν. 2472/1997 «Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνον όταν το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του». Ενώ, κατά το άρθρο 5 § 2 ν. 2472/1997 «Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επεξεργασία και χωρίς τη συγκατάθεση, όταν: ... ε) Η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών».

Σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 2 περ. γ' του ν. 2472/1997 «Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η συλλογή και η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, καθώς και η ίδρυση και λειτουργία σχετικού αρχείου, ύστερα από άδεια της Αρχής, όταν... η επεξεργασία... είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου...».

Σύμφωνα δε με το άρθρο 11 § 3 του ν. 2472/1997 «Εάν τα δεδομένα ανακοινώνονται σε τρίτους, το υποκείμενο ενημερώνεται για την ανακοίνωση πριν από αυτούς».

Από τα στοιχεία του φακέλου προέκυψαν τα εξής:

Με το υπ' αριθμ. Γ23/Γ/28.3.2005 έγγραφό της η Διοίκηση του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ ερωτά την Αρχή σχετικά με το εάν μπορεί να χορηγήσει τα πρακτικά του Α' Υπηρεσιακού Συμβουλίου που αφορούν την επιλογή ... Προϊσταμένων Διευθύνσεων και Υποδιευθύνσεων του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ. Το πρακτικό αυτό, όπως επισημαίνει το ΙΚΑ - ΕΤΑΜ, αποτελείται από 1.600 περίπου σελίδες που περιλαμβάνουν μεταξύ των άλλων και τα κύρια στοιχεία του προσωπικού μητρώου 2.128 υποψηφίων υπαλλήλων, τα οποία προσδιορίζουν την υπηρεσιακή, ατομική, οικογενειακή κατάσταση αυτών, καθώς και τυχόν πειθαρχικές ή ποινικές υποθέσεις τους [ήτοι δυνατόν να περιέχονται και ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα ποινικών καταδικών, τα οποία τίθενται υπόψη στην αξιολόγηση και επιλογή Προϊσταμένου]. Συγκεκριμένα διατυπώνεται το ερώτημα:

Α) Με την 8566/8.3.2005 ερώτηση βουλευτού Χ που κατατέθηκε στην Βουλή των Ελλήνων ζήτησε να κατατεθούν στη Βουλή όλα τα πρακτικά των συνεδριάσεων του Υ.Σ. που αφορούν τις κρίσεις σχετικά με τις επιλογές των Προϊσταμένων Διευθύνσεων και Υποδιευθύνσεων στο ΙΚΑ - ΕΤΑΜ στο νομό ... καθώς και οι πίνακες με τα προσόντα όλων των υποψηφίων.

Σχετικά με την χορήγηση του αιτηθέντος πρακτικού επιλογής του Υ.Σ. για την άσκηση κοινοβουλευτικού ελέγχου σχετικά με τις κρίσεις Προϊσταμένων

Διευθύνσεων στις Μονάδες του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ στο Νομό ..., υφίσταται καταρχήν υποχρέωση διαβίβασης στη Βουλή του ανωτέρω πρακτικού. Όταν η κατάθεση εγγράφων, στο πλαίσιο κοινοβουλευτικού ελέγχου είναι αναγκαία για τη θεμελίωση της ερώτησης του βουλευτή, η πρόσβαση του βουλευτή σε οποιοδήποτε έγγραφο συνδεδεμένο με δημόσια υπόθεση είναι επιτρεπτή, ακόμα και αν ο βουλευτής λαμβάνει γνώση προσωπικών δεδομένων. Η συνταγματική κατοχύρωση του κοινοβουλευτικού ελέγχου επιβάλλει την πρόσβαση ακόμα και σε ευαίσθητα δεδομένα, εφόσον η γνώση τους από τον βουλευτή είναι απαραίτητη για τη θεμελίωση του ελέγχου. Συνεπώς επιτρέπεται η πρόσβαση του ερωτώντος βουλευτή στο αιτηθέν πρακτικό, λαμβανομένης υπόψη, σχετικά με τον τρόπο της πρόσβασης, και της αρχής της αναλογικότητας (βλ. υπ' αριθμ. 1/2004 γνωμοδότηση της Αρχής). Το ΙΚΑ - ΕΤΑΜ πρέπει να τηρήσει προηγουμένως την υποχρέωσή του ενημερώσεως των υποκειμένων των δεδομένων με κάθε πρόσφορο τρόπο.

Β) Με αφορμή αιτήσεις προς το ΙΚΑ - ΕΤΑΜ των κρινόμενων υπαλλήλων που δεν επιλέχθηκαν σε θέσεις Προϊσταμένων, μεταξύ των οποίων και ο Γ.Δ. και η Α.Β. Τα στοιχεία του προσωπικού μητρώου των υπαλλήλων που τίθενται υπόψη του αρμόδιου Υπηρεσιακού Συμβουλίου για την επιλογή Προϊσταμένων Διευθύνσεων και Υποδιευθύνσεων στο ΙΚΑ - ΕΤΑΜ αποτελούν προσωπικά δεδομένα αυτών κατά την έννοια του ν. 2472/1997. Η ανακοίνωση των στοιχείων των συνυποψηφίων που επιλέχθηκαν για θέση Προϊσταμένου σε άλλον υποψηφίο είναι νόμιμη χωρίς τη συγκατάθεσή τους (βλ. και υπ. αρ. 17/2002 και 56/2003 Αποφάσεις της Αρχής) υπό τις εξής σωρευτικά εξεταζόμενες προϋποθέσεις:

α) Τα δεδομένα ζητούνται με τη νόμιμη διαδικασία (έγγραφη αίτηση, τεκμηρίωση υπέρτερου έννομου συμφέροντος). Το υπέρτερο έννομο συμφέρον συνίσταται, κατ' εφαρμογή του άρθρου 5 παρ. 2 περ. ε' του ν. 2472/1997, στο δικαίωμα του αιτούντος να ασκήσει τα εκ του νόμου δικαιώματά του προσβολής των σχετικών αποφάσεων.

β) Η ανακοίνωση στοιχείων των συνυποψηφίων υπαλλήλων για τη θέση Προϊσταμένων περιορίζεται στη χορήγηση των στοιχείων εκείνων μόνο που αποτέλεσαν τη βάση της αξιολόγησης των υποψηφίων για την κατάληψη των προς πλήρωση θέσεων.

γ) Τα στοιχεία που ανακοινώνονται δεν περιλαμβάνουν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, αν όμως και τέτοια στοιχεία αποτέλεσαν τη βάση αξιολόγησης των κρινόμενων υπαλλήλων και υπήρξε σύγκριση των υπαλλήλων και επί των στοιχείων αυτών, δίνεται, ενόψει της διατάξεως του άρθρ. 7 § 2 γ' του ν. 2472/1997, η άδεια στον υπεύθυνο επεξεργασίας να επιτρέψει την πρόσβαση στα στοιχεία αυτά σε κάθε κρινόμενο υπάλληλο που δεν επιλέχθηκε, προκειμένου να ασκήσει τα δικαιώματά του προσβολής της επιλογής άλλου συνυποψηφίου ενώπιον

δικαστηρίου.

δ) Πριν την ανακοίνωση των στοιχείων συνυποψηφίων στον αιτούντα πρέπει να ενημερώσει ο υπεύθυνος επεξεργασίας τα υποκείμενα των δεδομένων με κάθε πρόσφορο τρόπο (βλ. και Κανονιστική Πράξη 1/1999 ΦΕΚ Β' Φ. 555/6.5.1999 σχετικά με την ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων κατ' άρθρο 11 του ν. 2472/1997), εκτός και αν η σχετική επεξεργασία των στοιχείων των υποψηφίων όσο και οι ενδεχόμενοι αποδέκτες, που είναι οι άλλοι συνυποψήφιοι, αποτελούν κοινή γνώση του επιμελούς πολίτη και συνεπώς στην περίπτωση αυτή πρέπει να αρθεί η σχετική υποχρέωση ενημέρωσης (όπως κρίθηκε στην υπ' αριθ. 17/2002 Απόφαση της Αρχής).

Για τους λόγους αυτούς

Εξετάζοντας το ερώτημα του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ και τα παραπάνω αναφερόμενα συναφή με αυτό έγγραφα:

1. Αποφαίνεται ότι το ΙΚΑ - ΕΤΑΜ δεν εμποδίζεται από τον ν. 2472/1997 να χορηγήσει όλα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τον κοινοβουλευτικό έλεγχο της κρίσης και επιλογής των Προϊσταμένων Διευθύνσεων και Υποδιευθύνσεων στο ΙΚΑ - ΕΤΑΜ στο νομό..., συμπεριλαμβανομένων και των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων των κρινόμενων υπαλλήλων, εφόσον όμως και μόνο στο μέτρο που και αυτά κρίθηκαν για την προαναφερθείσα επιλογή. Το ΙΚΑ - ΕΤΑΜ πρέπει να τηρήσει προηγουμένως την υποχρέωσή του ενημέρωσεως των υποκειμένων των δεδομένων με κάθε πρόσφορο τρόπο.

2. Αποφαίνεται ότι το ΙΚΑ - ΕΤΑΜ δεν εμποδίζεται από τον ν. 2472/1997 (άρθρο 5 § 2 περ. ε') να χορηγήσει, αφού ενημερώσει τα υποκείμενα των δεδομένων, το αιτούμενο πρακτικό στους κρινόμενους υπαλλήλους (μεταξύ των οποίων και ο Γ.Δ. και η Α.Β.) εφόσον δεν αναφέρονται σε ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα (όπως τυχόν ποινικές καταδίκες), εκτός αν και αυτά τα δεδομένα αποτέλεσαν κριτήρια για την προαγωγή/επιλογή Προϊσταμένων, οπότε μπορεί το ΙΚΑ να χορηγήσει και τα στοιχεία αυτά, ενόψει της διατάξεως του άρθρου 7 § 2 περ. γ' του ν. 2472/ 1997, στον καθένα κρινόμενο και μη επιλεγθέντα σε θέση Προϊσταμένου από το Υπηρεσιακό Συμβούλιο υπάλληλο που τα ζητεί διότι του είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου, ώστε ο δικαιούχος να προσφύγει και να προσβάλλει την πράξη επιλογής Προϊσταμένων, ως έχει έννομο συμφέρον.

Σημείωμα

1. Με την απόφαση αυτή, η Αρχή καθιστά για μία ακόμη φορά σαφές ότι η προστασία προσωπικών δεδομένων δεν αποτελεί νόμιμο κώλυμα στην άσκηση του κοινοβουλευτικού ελέγχου, αλλά και στα δικαιώματα αποτυχόντων να λάβουν τα στοιχεία των συνυποψηφίων τους προκειμένου να καταθέσουν τις σχετικές

ενστάσεις και να ασκήσουν τα δικαιώματά τους.

2. Έτσι, για άλλη μια φορά η Αρχή διαδραματίζει το ρόλο οροθέτη ανάμεσα σε συνταγματικές επιταγές: κοινοβουλευτικός έλεγχος και πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα από τη μία πλευρά, προστασία προσωπικών δεδομένων από την άλλη¹⁶.

3. Η προστασία προσωπικών δεδομένων δεν μπορεί να είναι το πρόσχημα δημοσίων υπηρεσιών για τη μη χορήγηση εγγράφων σε τρίτους αιτούντες που ασκούν το σχετικό δικαίωμα του άρθρου 5 του ΚΔΔιαδ, ή την ενάσκηση του κοινοβουλευτικού ελέγχου. Σε κάθε περίπτωση, όμως, εφόσον τα έγγραφα περιέχουν και ευαίσθητα δεδομένα, πρέπει κάθε φορά να χορηγείται η άδεια της Αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 7 § 2 ν. 2472/1997.

4. Πάντως, όπως παρατηρείται και από το κείμενο αυτής της απόφασης, η Αρχή δεν υπέβαλε σε αναλυτικό έλεγχο τα ευαίσθητα δεδομένα που επέτρεψε να χορηγηθούν, κρίνοντας – αφαιρετικά – ότι αυτά δεν μπορεί παρά να είναι δεδομένα σχετικά με την *ποινική κατάσταση* (ποινικό μητρώο) ή και την *φυσική κατάσταση* (πιστοποιητικά υγείας) η ανακοίνωση των οποίων δεν θα προκαλέσει σημαντική βλάβη στα υποκείμενα των δεδομένων. Ο δικαιολογημένος «αυτοματισμός» με τον οποίο η Αρχή έδωσε την άδεια σε αυτήν την περίπτωση, δημιουργεί σκέψεις για την ένταξη της χορήγησης δεδομένων για την άσκηση του κοινοβουλευτικού ελέγχου και της χορήγησης δεδομένων για την άσκηση ενστάσεων από αποτυχόντες ανθυποψηφίους στις εξαιρέσεις του άρθρου 7^A του ν. 2472/1997, όπου περιλαμβάνεται η λίστα επεξεργασιών ευαίσθητων δεδομένων για τις οποίες δεν απαιτείται γνωστοποίηση και άδεια επεξεργασίας από την Αρχή.

Άρθρα 4, 7Α ν. 2472/1997

Επιτρεπτό η μη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων από την ΕΣΗΕΑ των μελών της

Η Αρχή επιβάλλει την τροποποίηση του Καταστατικού της ΕΣΗΕΑ, έτσι ώστε να μην υποχρεούνται τα μέλη της να δηλώνουν σε αυτήν τις αποδοχές τους. Επίσης, απαγορεύει στην ΕΣΗΕΑ να συλλέγει από τα μέλη της την πληροφορία περί του αν λαμβάνουν επίδομα ανεργίας.

ΑΠΔΠΧ 41/2005

(Σύνθεση: Δ. Γουργουράκης, Σ. Σαρηβαλάσης, Σ. Λύτρας, Ν. Φραγκάκης, Α. Παπαχρίστου, Α. Παπανεοφύτου, Γ. Πάντζιου, Κ. Καμπουράκη).

16. Για τη σχέση προστασίας προσωπικών δεδομένων - πρόσβασης στα έγγραφα βλ. *European Data Protection Supervisor, Public access to documents and data protection, Background Paper Series, July 2005* (www.edps.eu.int) και Β. Σωτηρόπουλο, Η πρόσβαση στη δημόσια πληροφορία και η προστασία προσωπικών δεδομένων, *Digesta Ιανουάριος - Μάρτιος 2005*, τεύχος Α', σ. 90 επ.

Η Αρχή έλαβε υπόψη τα παρακάτω:

Στις 11.2.2005 με α.π. 533 κατατέθηκε αναφορά από δημοσιογράφο σχετικά με τις ενέργειες που έχει προβεί η ΕΣΗΕΑ για την εκκαθάριση του Μητρώου των μελών της. Στην αναφορά αυτή επισυνάφθηκε και το αντίγραφο του εντύπου «ΑΤΟΜΙΚΟ - ΑΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ» το οποίο η ΕΣΗΕΑ ζητάει από όλα τα μέλη της να συμπληρώσουν μέχρι τις 21 Φεβρουαρίου 2005. Επίσης, διατυπώθηκε το ερώτημα αν η συγκεκριμένη καταγραφή των προσωπικών δεδομένων των δημοσιογράφων από την ΕΣΗΕΑ είναι νόμιμη όπως και η δημιουργία του συγκεκριμένου αρχείου και αν η ΕΣΗΕΑ έχει γνωστοποιήσει το αρχείο αυτό στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων.

Σύμφωνα με το παραπάνω απογραφικό έντυπο, τα στοιχεία που ζητάει η ΕΣΗΕΑ να συμπληρωθούν από τα μέλη της είναι αναγκαία για την εφαρμογή των άρθρων 10 παρ. 1 (...το Διοικητικό Συμβούλιο ελέγχει κάθε χρόνο την κατάσταση των μελών) και άρθρου 7 παρ. 1 περ. 1στ' (... μέλη έχουν την υποχρέωση ... 1στ) Στην αρχή κάθε χρόνου, πρέπει να υποβάλλουν στη Γραμματεία της Ένώσεως υπεύθυνη δήλωση για την επαγγελματική, οικογενειακή, κλπ κατάστασή τους, για την ενημέρωση του μητρώου και για να μπορεί το Διοικητικό Συμβούλιο να ασκεί τον έλεγχο που προβλέπει το άρθρο 10 του Καταστατικού) του καταστατικού της. Τα στοιχεία αυτά περιλαμβάνουν: τα στοιχεία ταυτότητας του δημοσιογράφου - μέλους της ΕΣΗΕΑ, η διεύθυνση του, το τηλέφωνο του, ο φορέας απασχόλησης, το είδος της απασχόλησης, οι αποδοχές του, η ειδικότητά του, η συμμετοχή σε Διοικητικό Συμβούλιο εταιρείας, η συμμετοχή του σε εταιρεία που ανήκει στην κατηγορία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, αν λαμβάνει σύνταξη, αν είναι άνεργος και τέλος, αν υπάρχει επιδότηση από το ταμείο ανεργίας και αν ναι από πότε.

Στις 16.2.2005 με αριθμ. πρωτ. 438 εστάλη έγγραφο προς την ΕΣΗΕΑ προκειμένου να αιτιολογήσει τη συλλογή και επεξεργασία των παραπάνω στοιχείων και ειδικότερα τη συλλογή του στοιχείου αμοιβής των μελών της, δημοσιογράφων. Σε απάντησή της προς την Αρχή (απ 719/25.2.2005) η ΕΣΗΕΑ ανέφερε τα κάτωθι:

1. Η απαίτηση για τη συμπλήρωση του απογραφικού δελτίου από τα μέλη - δημοσιογράφους της ΕΣΗΕΑ έγινε ύστερα από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΣΗΕΑ. Ο σκοπός της συλλογής είναι η εφαρμογή των άρθρων 7 και 9 του καταστατικού της, της εκκαθάρισης δηλαδή του μητρώου των μελών της και του ελέγχου της τήρησης των υποχρεώσεών τους. Πρόκειται δηλαδή για μια εσωτερική διαδικασία που αποσκοπεί στην εύρυθμη λειτουργία της Ένωσης.

2. Για το στοιχείο των αποδοχών, η ΕΣΗΕΑ θεωρεί ότι αυτό είναι απολύτως σύννομο και στηρίζεται στις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. β' (Σκοποί της Ένωσης είναι... β) Η προστασία η προαγωγή και η διασφάλιση των ηθικών, οικονομικών, επαγγελματικών και ασφαλιστικών συμφερόντων των μελών της»), άρθρο 7 παρ. 1

περ. ιε' («Τα μέλη έχουν υποχρέωση... ιε) Να μη προσφέρουν εργασία ... με μικρότερο μισθό από το νόμιμο κατώτατο όριο») άρθρο 7 παρ. 4 («Η παράβαση των παραπάνω υποχρεώσεων αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα») και άρθρο 10 περί του ετήσιου ελέγχου της κατάστασης των μελών.

3. Σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 4 παρ. 1 εδ. β' του ν. 2472/1997, η ΕΣΗΕΑ παρατηρεί ότι το στοιχείο των αποδοχών είναι συναφές με τα λοιπά στοιχεία αλλά και το σκοπό του απογραφικού δελτίου όπως αυτός συνάγεται από τις προαναφερθείσες διατάξεις του Καταστατικού. Επίσης ότι είναι πρόσφορο αλλά και αναγκαίο για τον έλεγχο εφαρμογής των ΣΣΕ εκ μέρους των εργοδοτών την επισήμανση των τυχόν παραβιάσεων αυτών και την στη συνέχεια, επέμβαση της ΕΣΗΕΑ προς τους παραβάτες εργοδότες και τέλος τη διαπίστωση της τελέσεως του πειθαρχικού αδικήματος και την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου.

4. Υποστηρίζει ότι τα συγκεκριμένα δεδομένα, δεν είναι περισσότερα των όσων απαιτούνται ενόψει των σκοπών της επεξεργασίας δηλαδή τη διαπίστωση εφαρμογής των ΣΣΕ ή και των ατομικών συμβάσεων εργασίας (άρθρο 2 παρ. β' Καταστατικού) καθώς και για την διαπίστωση του πειθαρχικού αδικήματος του άρθρου 7 παρ. 1 περ. ιε' του Καταστατικού.

5. Διατείνεται ότι η λύση της υπεύθυνης δήλωσης του μέλους, ότι δηλαδή δεν αμείβεται με μισθό μικρότερο από το νόμιμο κατώτερο όριο οδηγεί στην απενεργοποίηση των παραπάνω άρθρων.

Τέλος η ΕΣΗΕΑ επισημαίνει ότι όλα τα παραπάνω στοιχεία είναι μη δημοσιοποιήσιμα και απλά τηρούνται στον προσωπικό φάκελο του μέλους.

Μετά από εξέταση όλων των παραπάνω στοιχείων και μετά από συζήτηση

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Το άρθρο 2 του ν. 2472/97 ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου νοούνται ως:

Α) «Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα», κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων (...).

Το άρθρο 4 § 1 του ν. 2472/97 ορίζει τα εξής:

«Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει:

α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς (...).

β) Να είναι συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας.

γ) Να είναι ακριβή και εφόσον χρειάζεται να υποβάλλονται σε ενημέρωση.

(...).

Το άρθρο 5 παρ. 2 εδ. ε' του ν. 2472/97 ορίζει τα εξής:

«1. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επεξεργασία και χωρίς τη συγκατάθεση, όταν

Η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου

συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών».

Το άρθρο 7α του ν. 2472/97 ορίζει τα εξής:

«1. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας απαλλάσσεται από την υποχρέωση γνωστοποίησης του άρθρου 6 και από την υποχρέωση λήψης άδειας του άρθρου 7 του παρόντος νόμου... περιπτώσεις: ... γ. Όταν η επεξεργασία γίνεται από σωματεία, εταιρείες, ενώσεις προσώπων και πολιτικά κόμματα και αφορά δεδομένα των μελών ή εταίρων τους, εφόσον αυτοί έχουν δώσει τη συγκατάθεσή τους και τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους. Δεν λογίζονται ως τρίτοι τα μέλη ή οι εταίροι, εφόσον η διαβίβαση γίνεται προς αυτούς για τους σκοπούς των ως άνω νομικών προσώπων ή ενώσεων, ούτε τα δικαστήρια και οι δημόσιες αρχές, εφόσον τη διαβίβαση επιβάλλει νόμος ή δικαστική απόφαση».

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΣΗΕΑ σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 1 και άρθρο 7 παρ. 1στ') του Καταστατικού της οφείλει να ελέγχει την κατάσταση των μελών της και να διαγράφει εκείνα τα μέλη τα οποία δεν πληρούν έστω και μία από τις προϋποθέσεις του άρθρου 9. Η επεξεργασία επομένως στοιχείων που αφορούν την οικογενειακή και επαγγελματική κατάσταση των μελών της αποκλειστικά για τον παραπάνω σκοπό του ετήσιου ελέγχου, κρίνεται νόμιμη αφού αποβλέπει στην τήρηση βασικών αρχών του Καταστατικού της και δεν αντιβαίνει τις διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 1 εδ. α' του ν. 2472/1997.

Για το είδος των δεδομένων τα οποία έχει καθορίσει η ΕΣΗΕΑ για την εκπλήρωση του ως άνω σκοπού, πρέπει να εξεταστεί το θέμα της συνάφειας, της αναγκαιότητας ως προς τη συλλογή τους ενόψει του καθορισμένου σκοπού και της ακρίβειας των δεδομένων.

Σύμφωνα με το άρθρο 6 και άρθρο 7 του Καταστατικού της ΕΣΗΕΑ ορίζονται οι προϋποθέσεις εγγραφής ενός δημοσιογράφου ως μέλους της ΕΣΗΕΑ και αντιστοίχως οι λόγοι μελλοντικής ενδεχομένως διαγραφής του. Στις διατάξεις των συγκεκριμένων άρθρων αναφέρονται μεταξύ των άλλων θέματα που αφορούν την επαγγελματική δραστηριότητα του μέλους, την ασφαλιστική του ιδιότητα, λοιπά θέματα διαφάνειας, θέματα υγείας, θέματα απολαβών. Τα στοιχεία που ορίζονται στο συγκεκριμένο απογραφικό δελτίο εκτός εκείνων που αναφέρονται στις αποδοχές και στο αν το μέλος είναι επιδοτούμενο από ταμείο ανεργίας και αν ναι, από πότε, κρίνονται συναφή και πρόσφορα με τον ως άνω σκοπό. Για το στοιχείο των αποδοχών η Αρχή κρίνει ότι ο σκοπός συλλογής του υπερβαίνει τη διάταξη του άρθρου 7 παρ. 1 περ. ιε' του Καταστατικού της ΕΣΗΕΑ καθώς η δημιουργία αρχείου με τις ακριβείς αποδοχές των μελών της ΕΣΗΕΑ δεν σχετίζεται με τον έλεγχο του αν το μέλος προσφέρει εργασία με μισθό κατώτερο από το επιτρεπτό

όριο. Επιπρόσθετα το στοιχείο των αποδοχών όπως θα συμπληρωθεί από το μέλος της Ενώσεως, καθότι δεν ελέγχεται για την ακρίβεια της δήλωσής του, όπως για παράδειγμα με την προσκόμιση βεβαίωσης αποδοχών εργοδότη, κάτι που ούτως ή άλλως θα ήταν υπερβολικό, είναι πολύ πιθανό να μην είναι ακριβές σε περιπτώσεις όπου υπάρχουν πολύ υψηλές αποδοχές σε κάποιο μέλος ή πολύ χαμηλές αντίστοιχα σε κάποιο άλλο. Η συγκεκριμένη διάταξη του άρθρου του Καταστατικού της ΕΣΗΕΑ έχει ως στόχο την προστασία των εργασιακών δικαιωμάτων των μελών της για περιπτώσεις οικονομικής εκμετάλλευσης από εργοδότες, όπου ορίζουν χαμηλότερη αμοιβή από το κατώτερο επιτρεπτό όριο. Στις περιπτώσεις αυτές το μέλος ούτως ή άλλως έχει δικαίωμα να καταγγείλει τη συγκεκριμένη παράνομη ενέργεια στην ΕΣΗΕΑ και επομένως η απαίτηση της ΕΣΗΕΑ να δηλώσουν όλα της τα μέλη τις ακριβείς αποδοχές τους υπερβαίνει την αρχή της αναλογικότητας και είναι μη πρόσφορη για την εκπλήρωση του παραπάνω σκοπού. Για την επίτευξη επομένως του σκοπού του ελέγχου αρκεί κατά την κρίση της Αρχής, υπεύθυνη δήλωση του μέλους ότι αμείβεται σύμφωνα με τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας.

Για τον ίδιο λόγο δεν είναι αναγκαία η δήλωση ότι ένα μέλος είναι επιδοτούμενο από ταμείο ανεργίας και αν ναι από πότε. Τέτοια δήλωση, ανεξαρτήτως ότι αφορά την κοινωνική πρόνοια και φέρει το χαρακτήρα ευαίσθητου δεδομένου, δεν επιβάλλεται από καμία διάταξη του καταστατικού της ΕΣΗΕΑ έτσι ώστε να αιτιολογείται η συλλογή του δεδομένου αυτού. Για το θέμα άλλωστε της απασχόλησης του μέλους αναγράφεται στο απογραφικό δελτίο ότι κάποιος είναι άνεργος, δήλωση που ικανοποιεί την αξίωση αναγραφής του αν το μέλος έχει απασχόληση ή όχι. Επομένως το στοιχείο εγγραφής του σε ταμείο ανεργίας είναι μη πρόσφορο ως περιττό.

Για τους λόγους αυτούς

1. Κρίνει μη νόμιμη την επεξεργασία από την ΕΣΗΕΑ των δεδομένων α) που αφορούν τις αποδοχές των μελών της και β) του αν κάποιο μέλος είναι επιδοτούμενο από ταμείο ανεργίας και αν ναι από πότε.

2. Απευθύνει σύσταση στην ΕΣΗΕΑ να τροποποιήσει το συγκεκριμένο απογραφικό δελτίο, να καταστρέψει από το αρχείο της τα πιο πάνω συγκεκριμένα στοιχεία που έχει συλλέξει μέχρι σήμερα ενημερώνοντας σχετικά τόσο την Αρχή όσο και τα μέλη της.

Σημείωση

1. Με την απόφαση αυτή η Αρχή υπέβαλε το Καταστατικό της ΕΣΗΕΑ σε σύμφωνη με τον ν. 2472/1997 ερμηνεία και επέβαλε την τροποποίησή του. Η δήλωση του μέλους ότι αμείβεται σύμφωνα με την ΣΣΕ θεωρήθηκε ηπιότερο μέσο για την ικανοποίηση των συνδικαλιστικών επιδιώξεων της Ενώσεως, σε σχέση με την δήλωση των αποδοχών των μελών. Επίσης, η δήλωση του εάν μέλος είναι

επιδοτούμενο από το ταμείο ανεργίας δεν κρίθηκε «αναγκαία».

2. Ως προς το πρώτο μέτρο που έλαβε η Αρχή, δεν μπορεί να αναπτυχθεί κανένας αντίλογος. Σχετικά όμως με το αν τα μέλη της επιδοτούνται από το ταμείο ανεργίας, η θεμελίωση της απόφασης μπορεί να θεωρηθεί τυπικά μόνο ικανοποιητική. Πράγματι, η λήψη επιδόματος ανεργίας είναι ένα ευαίσθητο δεδομένο, σύμφωνα με το ν. 2472/1997, ως δεδομένο σχετικό με την κοινωνική πρόνοια¹⁷. Παρόλο που η ΕΣΗΕΑ δεν υποχρεούται να λάβει άδεια από την Αρχή για την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων των μελών της (άρθρο 7^A ν. 2472/1997), η όλη επεξεργασία των δεδομένων αυτών (όπως και των κοινών δεδομένων) πρέπει να είναι σύμφωνη με τις θεμελιώδεις αρχές της προστασίας προσωπικών δεδομένων που προβλέπονται στο άρθρο 4 του ν. 2472/1997.

3. Ανεξάρτητα από το αν το ίδιο το Καταστατικό επιβάλλει τη συλλογή αυτού του δεδομένου (λήψη επιδόματος ανεργίας), η Αρχή έπρεπε να λάβει υπόψη της ότι ένα συνδικαλιστικό όργανο όπως η ΕΣΗΕΑ, επιφορτισμένο με την αποστολή της προάσπισης των εργασιακών συμφερόντων των μελών της, μπορεί να αναπτύσσει δράσεις ακόμα και μη αυστηρά περιγραφόμενες από το Καταστατικό. Η συγκέντρωση πληροφοριών για τα μέλη που επιδοτούνται από ταμεία ανεργίας ενδεχομένως να συνδυάζεται με δράσεις π.χ. επαγγελματικής αποκατάστασης. Βεβαίως, κάτι τέτοιο δεν προκύπτει από τα επιχειρήματα που προέβαλε η ΕΣΗΕΑ ενώπιον της Αρχής (τουλάχιστον από όσο μπορεί να κρίνει κανείς από το ίδιο το κείμενο της απόφασης). Πάντως, η Αρχή όφειλε να ελέγξει ένα τέτοιο ενδεχόμενο αυτεπαγγέλτως, αναφέροντας στην ίδια την απόφαση ότι εξετάστηκε και αυτή η πτυχή. Η απόρριψη της συλλογής αυτών των δεδομένων ως «μη αναγκαίων», είναι μεν τυπικά ικανοποιητική, αλλά θα περίμενε κανείς πληρέστερη θεμελίωση, ιδίως όταν η Αρχή επεμβαίνει στα εσωτερικά ενός συνδικαλιστικού φορέα.

17. Πρέπει να σημειωθεί, πάντως, ότι τα δεδομένα κοινωνικής πρόνοιας δεν εντάσσονται στα ευαίσθητα δεδομένα σύμφωνα με την Οδηγία 95/46/EK για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (άρθρο 8). Η ένταξη των δεδομένων κοινωνικής πρόνοιας αποτελεί πρωτοβουλία του έλληνα νομοθέτη, ο οποίος διέυρνε την λίστα των ευαίσθητων δεδομένων (προσθέτοντας επίσης τα δεδομένα συμμετοχής σε συνδικαλιστική οργάνωση και σωματείο και τα σχετικά με ποινικές δίωξεις ή καταδίκες, βλ. άρθρο 2β ν. 2472/1997).